

Pomembni zakoni čakajo v predalih ministrstva

ZZZS plačuje vstavitve nevro-modulatorja na Dunaju, doma pa ne.

AKTUALNO 3

Majav sistem špicenkandidatov

Če bi ga voditelji držav po volitvah leta 2019 obravnavali resno, bi za krmilom evropske komisije sedel Manfred Weber.

AKTUALNO 5

Obstreljevanje med Varšavo in Moskvo

Rusija se bo odločno odzvala na morebitno namestitev ameriškega jedrskega orožja na Poljskem.

SVET 6

o tem, da brez ustrezne infrastrukture mesta ne morejo biti trajnostna

MNENJA 7

Velika podražitev rezervnih delov

Slovenija je v družbi evropskih držav, kjer se nadomestni deli za avtomobile dražijo najhitreje.

GOSPODARSTVO 9

Lahko si samo mrtev ali živ rocker

Številni uveljavljeni glasbeniki kljub visoki starosti vztrajajo pri rokarskem načinu življenja.

KULTURA 10

Muzejsko mesto živi in nenehno pripoveduje

Prvi muzej mestnega življenja, danski Den Gamle By, obsega več kot 80 zgradb iz vse države.

TRIP 11

Za starejše kmalu program finančne pismenosti

Povprečni Slovenec, naj bo mlad ali star, nima dovolj znanja s področja financ.

GENERACIJA + 12

Spet klasičen odnos med materjo in hčerjo

Ekipo Ilke Štuhec zapušča njena mama Darja Črnko, novi trener je Aleš Gorza.

ŠPORT 15

4-15 °C

Sprva bo oblačno s krajevnimi padavinami. Popoldne se bo oblačnost trgala, nastale bodo posamezne plohe.

VREME 18

Iskrica

Vsak dietetik vam bo povedal, da pol metra jabolčnega zavitka vsebuje štirikrat več vitaminov kot škaf fižola.

S. J. Perelman

Za naročila na tiskano ali digitalno Delo

pokličite 080 11 99

pišite narocnine@delo.si

obiščite trgovina.delo.si

Zdravniki si vitamin D predpisujejo sami

Osebni recept Na leto si lahko predpišejo do 30 receptov – Pomanjkljiv nadzor nad predpisovanjem

Predpisovanje zdravil na osebni recept je privilegij zdravnikov, od katerega ima določeno korist tudi sistem. Zdravniku namreč v primeru bolezni ali boleznin družinskega člana ni treba obiskati zdravnika, da mu odredi terapijo, saj si jo lahko sam. Na ta račun je prihranjenih več tisoč obravnav na leto. A vsaka dobra stvar se lahko spreobrne v negativno, če jo začnejo ljudje neupravičeno izkoriščati.

BRIGITE FERLIČ ŽGAJNAR

Tudi v primeru osebnih receptov obstaja nevarnost, da zdravniki na njih predpisujejo zdravila, do katerih sicer ne bi bili upravičeni oziroma bi si jih morali kupiti sami. Tako nas je zelo presenetil podatek, da so si lani zdravniki na osebni recept predpisali največ vitamina D3. So ga res potrebovali zaradi diagnoze (osteoporoza ...) ali so si ga predpisovali zgolj preventivno in zato, da so privarčevali? Nadzor nad tem je pomanjkljiv. »Neposrednega nadzora, ki bi bil primerljiv z običajnimi nadzori (vpogled v medicinsko dokumentacijo), nad osebnimi recepti ni mogoče izvajati,« so povedali na zavodu za zdravstveno zavarovanje. Tam ne izvajajo niti rednih analiz, koliko receptov zdravniki predpišejo sebi in koliko družinskim članom.

Podatke o tem, koliko in katera zdravila si zdravniki predpišejo na osebni recept, smo zbrali, ker smo dobili informacije, da si nekateri med njimi injicirajo popularno zdravilo, ki je zelo učinkovito pri hujšanju (čeprav nimajo sladkorne bolezni), in si preventivno predpisujejo (pred potovanji in podobno) tudi taka, ki si jih morajo posamezniki, če so zdravi, kupiti sami oziroma jih na zalogo niti ne dobijo (na primer antibiotike).

▶ STRAN 3

So zdravniki vitamin D3 res potrebovali zaradi diagnoze ali pa so si ga predpisovali zgolj preventivno in da so privarčevali? Fotografija je simbolična. FOTO MATEJ DRUŽNIK

Tema dneva

Socialni dialog je nujna popotnica za reforme

Barbara Hočevnar o ekonomsko-socialnem svetu

Prejeto več mesecev napovedi in preložitve v slogu »naslednji teden pa zagotovo« in »najpozneje konec tega meseca«, ki jih poslušamo že skoraj od lanskega poletja, je minister za delo Luka Mesec včeraj z 99-odstotno gotovostjo napovedal, da bo vlada danes končno sprejela izhodišča za pokojninsko reformo. Prenova tega stebra socialnega zavarovanja je poleg zdravstvene in davčne reforme eden najpomembnejših ciljev vladnega programa. Tudi če sama ne bi imela tega namena, jo je k temu zavezala njena predhodnica v načrtu za okrevanje in odpornost, s

Ni si mogoče predstavljati, da bi katerakoli vlada lahko kateregakoli od velikih ciljev doseгла brez obsežne javne razprave in temeljitega socialnega dialoga.

tem so povezana tudi znatna evropska sredstva.

Javna razprava o materiji, ki tako ali drugače prej ali slej zadeva večino državljanov, bo, obljublja Luka Mesec, trajala šest mesecev. Vprašanja, kako dolgo bo treba delati, da si bomo zaslužili pokojnino, koliko bomo stari, da se bomo lahko upokojili, če ne bo še dovolj delovnih

let, na podlagi kako dolge dobe se bo računala osnova, kakšen bo odmerni odstotek in, navsezadnje, po kakšni formuli se bodo pokojnine usklajevale, globoko vznemirjajo prebivalstvo, saj jim lahko v dobrih meri krojijo jesen življenja. Podobno pomembno, za nekatere skupine pa mogoče še bolj, je, kako delujeta zdravstveni in davčni sistem oziroma kako naj bi ju, če se zelo ambiciozno izrazimo, izboljšali.

Ni si mogoče predstavljati, da bi lahko katerakoli vlada kateregakoli od teh velikih ciljev doseгла brez obsežne javne razprave in temeljitega socialnega dialoga. Sedanji garnituri lahko katera od prejšnjih pove, kako se končajo zamisli večjih posegov v družbene pod sisteme,

ne da bi vsaj poskusili iskati skupni imenovalec s sindikati in delodajalci. Zato je trideseta obletnica ustanovitve ekonomsko-socialnega sveta, ki je videl boljše in slabše čase, v preteklosti pa, kot zagotavljajo glavni akterji, večkrat imel pomembno vlogo pri pripravi reform ter v procesih vključevanja države v EU in mednarodni ekonomski prostor, simbolično prava priložnost za pobudo obuditev foruma enakopravnega partnerstva. Bodo pa morali vladni predstavniki pokazati še zvrhano mero pripravljenosti za poslušanje in sklepanje kompromisov, da ponovno vzpostavijo zaupanje, brez katerega ne bo mogoče preseči krize tripartitnega socialnega dialoga.

+ FARMACIJA

Novartis presenetil

Skupina Novartis, ki ima v Sloveniji istoimensko družbo s približno 3700 zaposlenimi in gradi novo tovarno, po dobrem prvem četrtletju popravila letošnje načrte. Eden največji farmacevtov na svetu je v prvem četrtletju dobiček medletno povečal za kar četrtino, tako da je dosegel 2,69 milijarde dolarjev (2,5 milijarde evrov). Novartis po dobrem prvem četrtletju pričakuje, da bo letos ustvaril približno desetodstotno rast prihodkov od prodaje in od deset- do petnajstodstotno rast dobička iz tekočega poslovanja. K. L.

▶ STRAN 8

Popravili 24 milijard km oddaljen satelit

Od novembra je Voyager 1 na Zemljo pošiljal spakedranščino, ker je okvarjen eden izmed treh računalnikov na krovu, odgovoren da ustrezno zapakira znanstvene in inženirske podatke v binarnem

sistemu, preden jih pošlje na dolgo pot domov. Radijski signal do Voyagerja 1, ki je od nas oddaljen več kot 24 milijard kilometrov, potuje 22 ur in pol, do nas pa prav toliko. Iznajdljivim inženirjem je

uspelo razmestiti programsko kodo na druge dele računalnikov in na njihovo veliko veselje je legendarno plovilo znova posredovalo razumljive podatke. S. S. FOTO NASA/JPL-CALTECH

Klopi so se nadpovprečno namnožili v Ljubljani

Klopi Povišana nevarnost okužbe z boleznimi, ki jih prenašajo – Pred njimi niso več varni niti v mestih

Letošnja kratka, mila in topla zima je pripomogla, da so se klopi zbudili in postali aktivni že veliko prej kot v prejšnjih letih. Za zdaj še neuradni rezultati monitoringa kloпов, ki ga izvaja Prirodoslovni muzej Slovenije, Inštitut za mikrobiologijo in imunologijo Medicinske fakultete v Ljubljani, Klinika za infektivne bolezni in vročinska stanja ter Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem, kažejo, da je njihovo število letos tudi nenavadno veliko in visoko nad povprečjem.

TINA HORVAT

»Že od januarja na različnih točkah Slovenije, kjer vzorčimo klope, opažamo nenavadno veliko kloпов. Naše analize še niso do-

končne, a po moji še neuradni približni oceni jih je letos v primerjavi z lani več za najmanj polovico, če ne še več,« pripoveduje kustos Prirodoslovnega muzeja Slovenije

5

ljudi je letos že zbolelo za klopnim meningoencefalitisom

dr. Tomi Trilar, eden največjih poznavalcev živali pri nas, predvsem žuželk in ptic.

Te naše najnevarnejše živali na ljudi ne prežijo le v gozdovih na podeželju, ampak pred njimi niso več varni niti v Ljubljani, pred-

vsem na območju Krajinškega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, na Ljubljanskem gradu in tudi na vrtovih, v parkih in na otroških igriščih. Stročkovnjaki opozarjajo tudi na nadpovprečno več kloпов, ki prenašajo virus zelo težke in lahko smrtno bolezni klopnim meningoencefalitisom, za katero ni zdravila in jo lahko preprečimo le s cepljenjem.

Letos je za klopnim meningoencefalitisom zbolelo pet ljudi, lani 62 in leta 2022 124 ljudi. Najvišja stopnja obolenosti je bila do zdaj v primorsko-notranjski regiji, na Gorenjskem 6,6 in na Koroškem.

Največ zaznanih primerov lym-ske borelioze je bilo v občinah Ljubljana, Kranj in Radovljica. Letos je za to boleznijo zbolelo 219, lani 2509 in leta 2022 4007 ljudi.

▶ STRAN 14